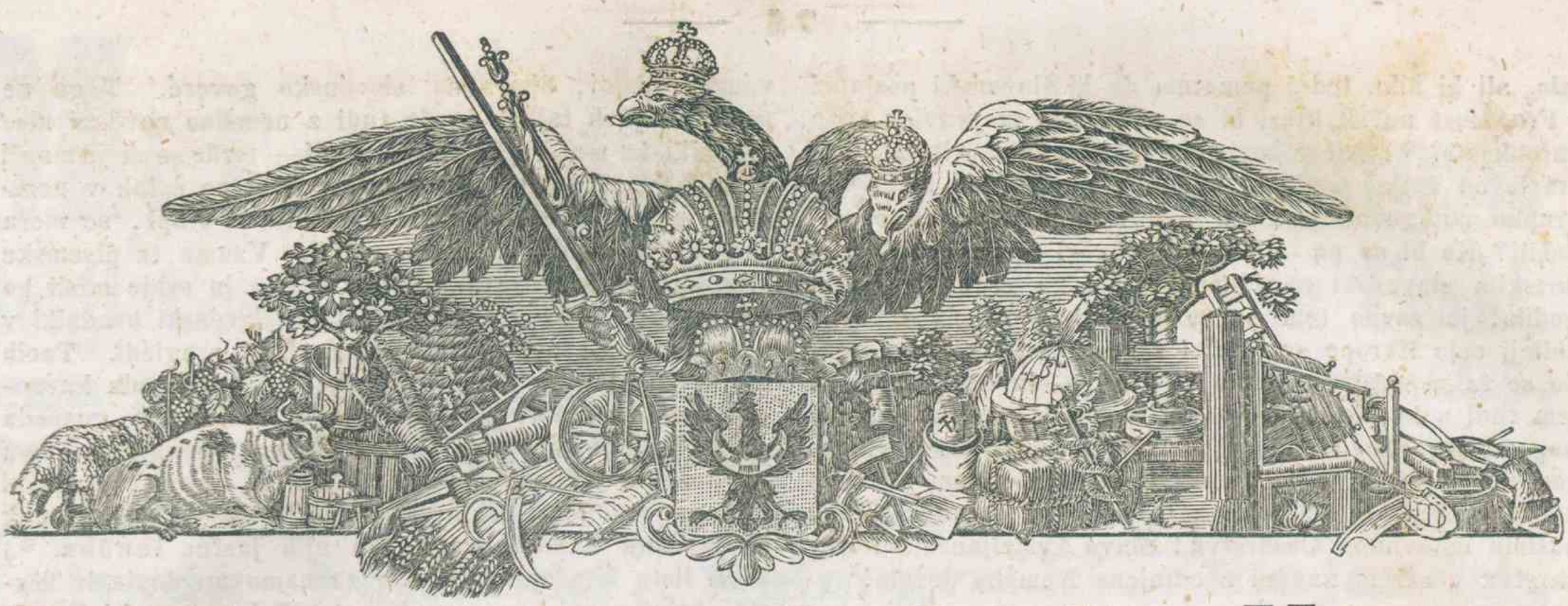

Kmetijske in rokodelske Novice.

Na svitlobo dane od c. k. krajnske kmetijske družbe.

Tečaj VI. *V srédo 3. véliciga travna 1848.* List 18.

Slovencam.

O Vila! pevcu svojo moč posodi,
Da krepka pesma v domovino vrè,
Da nasledaje mili bolj osodi
Z gorečnostjo svoj dom Slovenc ozrè,
Za dom iskreno se začne truditi
Prid, slavo sebi — vnukam zadobiti.

Že lepa zarja nam je zasvetila
Na jasnim nebesu Slovenskimu,
Iskrenih serc že mnogo je zbudila,
Ko brez preneha v činu slavnimu
Se celo svoje trudíjo življenje
Za domovine drage izobraženje.

Bogastva slava kmalo, kmalo mine;
Dostojno ni, kar je le v naš korist,
Trud slavni za občinstvo ne izgine —
V gorečimu napisu zgodbe list
Imena take slavno oznanuje,
Za kratki trud jim nevmerjočnost snuje.

Hvaležni vnuk vas pozno bode cenil,
Veselo v sreči spomnil se na vas,
Od vas se v spoštovanji ptujic menil
Z domačimu zjedinil svoji glas:
»Kdor blagor domovini dati iše,
Se v zgodbo in naroda serce piše.«

Nej se Slovenski čut povsod izlije
Čez hrib Slovenje in čez dol in log,
Nej v sercih vsih ljubezin živa klije,
Goreča bolj, kot jo zamore zlog
Besede slabe v daljni kraj poslati,
Kar čuti se, ne da se oznanovati.

Oj vi mladenči bistriga pogleda
Očestva ne pustite saj v nemar!
Če dolgo spanje vam sledí zaseda
Nej vas zbudi sedanjih časov žar,
Pripravljena vas setev umno čaka,
Pogumno skaži vsaki se rojaka.

Narode hrepenjenje vse opada
Veljavnost zadobiti cenjeno,
Nej to Slovenca krepkiga spodbada
Za slavo delati namenjeno;
Bandero nej Slovensko se razširja
Klic »Slava« nej Slovenji slavo tirja.

Kot sonca mili žark zemljo objame
V življenje kliče mirno rod cvetlic,
Gorkote varno puhtajoče plame
Zori polja rastljine in goric:
Nej mirno uma svit pri nas zaseje
Zbudivši blagor — mu k dozoru greje.

Ako čez nas viharji pribučijo,
Ak nam grozí sovražne sile grom,
Slovenci — hrasti — mu sercno stojijo
Za narod, za Cesarja in za dom!
Prot serčnosti in uma vse omaga,
Tako Slovencam vstala bode zmaga.

Mojim slovenskim bratam!

Pod tem nadpisam v nemškim jeziku (An meine slovenischen Brüder! Ein Wort zur Verständigung gelegenheitlich des vom Vereine Slovenja in Wien ergangenen Aufrufes) *) se je oglasil naš slavni domorodec Anton grof Aversperg, (Anastazius Grün) berž ko je iz Frankforta v Ljubljano prišel, 26. maliga travna, in si je s krepko besedo dokazati prizadjal, de bi bilo napčno in nevarno, ako bi zdej iz Slovenskiga ne poslali poslancov v Frankfort, kér to še nikoga ne sili, pri zavezi ostati, temuč vsak narod ima in si lahko zaderži pravico odstopiti, kakor hitro se mu zavezne postave nevarne in škodljive zdijo. „Slovenski bratje! — pišejo grof Aversperg — moja Vam sicer nasprotna beseda izvira iz ravno tako rodoljubiga serca, kakor je Vaše. Ne mislite, de ravno Vaša bi mogla prava in resnična biti, zakaj tudi rodoljub zabrede včasih v zmote in v svoji gorečnosti zablodi v enostranske misli. Vi pravite, de, ako se Avstrijansko Cesarstvo z Nemško deželo združi, bo v ti družbi poginilo. Nej spriča in gotovo skaže to, ki tako ošabno od Nemške dežele govorí!“ — V nasledbi svojiga sostavka si prizadevajo grof, vse protigovore slovenskiga zbora na Dunaji ovreči, in pokažejo, kako goreče se je že v pervim zbora v Frankfortu v prid Avstrijanskih Slovanov govorilo, brez de bi bili poslanci zató nagovorjeni bili. „Avstrijanskiga Cesarstva se moramo zvesto in terdno deržati: so Vaše besede in zares po pravici — pa komej ste to zgovorili, pa že pravite, de se hočete pri pervi, veliko pomenljivi stopnji, ktero naše Cesarstvo storí (v družbo nemških deržav), od njega ločiti in ga zatajiti! Ali niso to navskriž-besede?? — — — Če mislite, de bi se za našo narodnost v Frankfortu po pravici ne de-

---

*) Ta nagovor so slavni grof Aversperg z nagovoram Dunajskiga slovenskiga zbora na Ljubljančane vred v Frankfort poslali, de bo nemški zbor zvedil, kako de ima ravnati, de se ne bo Slovanam ne nar manjši krivica zgodila. Vredništvo.

lalo, ali bi bilo, tedej pametno, de bi Slovenski poslanci v Frankfort ne šli, kteri bi se potegnili za pravico naše narodnosti? *) Ali se boste mogli čez zgubo pritožiti, ako ste le od delječ stali in gledali, namest de bi se bili krepko potegovali za svojo domovino in ji premago pridobili? Ko bi se pa — kar Bog obvari — v zboru Frankfortskim slovenski narodnosti kakoršna si bodi krivica godila, je ravno tam pravo mesto in slovesna dôba, v obličji cele Evrope se krivici zoperstaviti in terjati, de se ta zoperstava očitno zapiše, — in če hočete, potem tudi s krepko besedo svoj odstop iz nemške zaveze napovedati. Prevdarite dobro moje besede, ktere vam s serčnim pozdravam pošljem. Slava Slovencam in vsim avstrijanskim bratam! Slava našimu Ferdinandu! Slava našimu ustavnimu Cesarstvu! Slava Avstrijanskimu Cesarstvu v serčni zavezi z edinjeno Nemško deželo!"

Slovénski jezik ni otrôk.

Od vsih krajev slovenskih deželá, iz Koroškiga, iz Štajarskiga in Notrajnskiga nam pošiljajo po Novícah sostavke, v kterih nam iskréno priporočujejo, zdaj za domač jezik se potégniti. Oglasil se je pa vender prederzin svétovavec, ki take domorodne želje za negodne želje graja, — kér pravi v 16. listu Novíc, de je naš jezik še otrok in negoden ga v kancelije vpeljati. Kér je po taki besedi začel satan med čisto séme slovenšine škodljivo ljuliko sejati, ga moramo koj v začetku iz poljá svoje osvobodene slavnosti prepoditi.

Kdor pravi, de je naš jezik negoden za kancelije, ta kancelijskih opravil ne pozná, in našiga jezika ne razume.

Kaj mislite: kakošni jezik pa rabimo po kancelijah? Gotovo taciga, ki ga ljudstvo govorí. Le po slovénsko nam Slovénci odgovarjajo; zakaj bi tedej tudi po slovénsko ne pisali? Ali menite, de je bolj koristno, de slovénske odgovore ljudstva v némškim jeziku pisarimo? Ali mislite, de smo v nemšini tako razumni, de slovénsko misel z nemškimi besédami prav čisto in neoskrunjeno zapišemo?

Dosti dosti uradnikov je, ki ne razumejo dobro ne nemšine, ne slovénšine, in vender morajo vse pravice ljudí uterdovati. Kaj čuda, de se kmet dostikrat v pravde zaplede in de kolne gospoda, kér pravi, de ga je osleparil. Iz svoje skušnje sim prepričan, de ne mine teden, de bi mi kmetje pri razlaganji pisem ne odgovorili: „tako se nismo pogodili, tako nismo govorili, gospod nam niso prav zapisali; pisma nam pa dozdaj nihče razlagal ni, ki je po nemško pisano; vedili nismo, kaj in kako je pisano." — Ali bi ne bilo prav, de bi se bilo to pišmo v maternim jeziku pisalo, de bi se bile v začetku vse napčnosti popravile?

Odgovorili nam boste: Sej uradniki ne znajo slovénsko pisati, akoravno slovénsko govoré. Tega ne moremo sploh tajiti — tode tudi z nemšino navdani niso uradniki iz materniga telesa šinili — terdo so si jo mogli v šolah v glavo vtisovati. Kadar novinc po šolah v nemškim jeziku izučen, pervič v pisarnico stopi, se mora iznoviga začéti v pisarii vaditi. Vzame iz pisemske hranilnice (Registratur) stare kopita in svoje misli po njih osnuje. Ravno tako bi si naši slovénski uradniki v začetku mogli pomagati s slovénskimi preglédi. Tacih spiskov najdete nekoliko v Drobtincah gospoda knézoškofa Slomšeka, nekoliko pa v drobtincah gospoda opáta Vodušeka. Kar bi vam jih pa pomanjkalo, vam jih hočemo radovoljno podariti. De pa slovenski uradniki svoj materni jezik malo razumejo, ni jezik kriv, ampak le dozdanji nemški jarem, in njih lastna lenôba. *) V 4. listu létašnjih Novíc je zaznamovan dopis iz Tersta, kteri pravi, de so v létu 1847 kantonski komisarji in uradniki le prejemali štirnajst natisov „Novic." To je malo — malo! Vsim tem gospodam je izročeno osrečenje ljudstva, in de se opravi, je potréba prijazniga razumljiviga pogovora s kmetam v maternim jeziku. Gospodje, kakó ste to sveto dolžnost spolnováli, ako ste bili siromaki v maternim jeziku? Kolikanj več vam bo pa potréba zdaj po novi vladíi materniga jezika, ako hočete svobodno ljudstvo vladati, de bo imélo do vas zaupanje. Nikar pa ne mislite, de boste vi prerojeni Slovenci! naše kmete še pod nemško breme tlačili. Ne boste têpli ne krajnske pare več po glavi, ne bo ne stala lačna več v mlaki! Narodnost hočemo iméti, in doségli jo bomo gotovo — tode pri nemškim zboru je izkali ne bodemo! —

Drugi se vstavljajo s tem, de slovénski jezik ni zadosti vglajen, kakor ga kmet govorí, de ima pomanjkanja mnogih besedí. Tudi ta je prazna. Kmet ima dosti besedí, in toliko, kolikor mu jih je potreba. Kakor vam kmet svoje misli razodéva, tako jih zapisujte. Če bi pa potreba bilo, kake bolj umljive besede se poslužiti, pa prebirajte knjige in besednjake, našli bote beséd vsake baže, de se bolj vgladite. Le malo časa se vam bo kislo zdélo, ali poterpljénje, ljubi prijatli! za svoj dobiček, za čast domovine, za prid poslédnjih vnukov! In če ravno v začétku morebiti ne bomo cvetlic sadili — jih bojo pa naši nasledniki. Začetik je vselej terd, in kér se ga bojí, ne bo nikoli naprej prišel. — Pomislite, kako se je govorilo in pisalo pred 100 léti v nemškim jeziku! Ako bi takrat Nemci, zavoljo okornosti svojiga jezika, ga ne bili po kancelijah rabili, ne bil bi nikoli na sedanjo stopnjo izobraženja prišel. Ali pa mislite, de je némški jezik za našo mladino bolj pripraven? Pojte v učeliša — vidili boste, kako že majhniga otroka sučejo, de materni jezik pozabljuje in z nemškimi neznanimi besédami nadomestuje; de se mora iz nemškiga jezika latinskiga ali gerškiga vaditi — in de na zadnje, ko je doveršen učenec, večidel nobeniga jezika popolnama ne razume!

Slovenci! bratje! domorodci! čas zbujenja je prišel! Ali hočete zopet v stolétno omotico nazaj pasti, de bodo nemški in v nemšini vglajeni uradniki brez truda Vam gospodovali, v dušne verige slavnost vašiga naroda zakovali, in milost našiga dobrotljiviga Cesarja ognjusili!

Precej, brez podtikljeja, naj se tedej slovenski jezik v novim pravopisu v učeliša in v pisarnice vpélje **) — in kdor téga ne želí, ni prijatel domovine.

Ambrož, c. k. kantonski komisár.

---

*) Ljubljanski zbor naslednje možé v abecednim redu za poslance v Frankfort priporočí: gosp. Ambroža Mihela, komisarja v Smeledniku; grofa Antona Aleksandra Aversperga (Anastazja Grüna); gosp. Baumgartnerja Janeza, kupca, gosp. Dr. Burgerja Matija, gosp. Dr. Krobata Blažeta; gosp. Dr. Dolenca Matijata (zdej na Dunaji); gosp. Haana Henrika, gosp. grof Hohenvartha Andreja, gosp. Dr. Hradeckita Viktorja, gosp. Dr. Kaučiča Matevža, gosp. prof. Klemana Janeza; gosp. Lašana Antona, v Belaku; gosp. Lukmana Lamberta, kupca; gosp. Vilhelma Maka v Kerškim mestu; gosp. Dr. Melcerja Rajmunda; gosp. Mühleisna Janeza, kupca; gosp. Philippa Leopolda, v Terstu; gosp. Raaba Karlna, v Ljubljani, Njih ekscelencijo gosp. Dr. Šrotta Vincenca, zdej na Dunaji; gosp. Sevnika Jožefa, grajšaka; gosp. Dr. Supančiča Franc., v Novim mestu; gosp. Dr. Ullepiča Karlna; gosp. Matija Vertovca, fajmoštra v Šent-Vidu nad Ipavo. — Ne vé se: ali bi vsi imenovani gospodje to poslanstvo prevzeti hotli; več druzih, tukaj ne imenovanih, je že odpovedalo, kér jim okoljšine ne pripusté, za delj časa od doma iti.
Vredništvo.

*) Tudi mi smo tega živo prepričani, de nekteri ponemčeni Krajnci so le zató protivniki slovenšine, kér so preleni, de bi se svojiga materniga jezika tako naučili, de bi ga gladko brali in ročno pisali. Vredništvo.

**) Vsak pravi domorodec mora to želeti in terjati — ali počakati je treba, de dobimo nove naprave srenjskih

Draga Slovénska mladóst

ktera se v visokih šolah na Slovenskim za svoj narod izobražaš, ozri se na lepi izgled in priklad Nemških vseučiliš, ter premisli, ali tudi ti nimaš nekakih in posébnih prošinj do svojiga milostljiviga Cesarja, kteriga blagovoljno serce je zdaj vsaki le prosèči stvarici prosto odperto! — Pogovori, pomeni, posvetuj se zasihdob, naša preljubljena mladost, naše upanje! čez reči, ktere si še le plaho v svojim nedolžnim sercu tajiš, kakor da bi se sovražnika svoje skrivnosti bala. Pa ne boj se, le samo potôži z omikano besedo v nedri globoko skrito, in že davno terpéče žalovanje svojiga naroda dobrotljivimu očétu Ferdinandu! Podružite se, naši lepi mladenči! s svojimi brati v eni misli — v eni volji, bodite si le v Celovcu ali Gorici, v Celji, Marburzi ali celò v Gradcu; zlata Ljubljana pa vam bodi središe — serce, od kodar samo čista in zdrava kri v naš Slovenski život teče, kamor se tudi vse žile slovenskiga upanja izlivajo. — To ste, dragi mladenči! učiniti dolžni, da svojo staro čestljivo mater Slávo, ktera že davno potláčena, zaveržena molčí, oprostite, da se bo z vami svobodno meniti, vam svoje pésme popevati, ter vas po svojim učiti smela. Nehajte! da bi vaša mati Slava delj žalovala nad vašim nerodnim — popačenim izobraženjem, dokler um, in serce svojih sinov v mačehini skerbi ali v nemar pušeno ali izvekšega pokaženo vidi. Le lepo združeni dobriga Očeta poprosite, ki vam bojo dovolili, da svojo občinsko mater razveselite, ktera vas bo zopet radostno v svoje mehko krilo in v svoj uk vzela.

Oroslav Čafov.

Iz Laškiga.

Veliko govorjenja se sliši od vojske na Laškim; skorej však dan prinese nove novíce pa tudi nove — laží. Toliko je do današnjiga dnéresnica, de so nekteri regimenti že veliko hudiga na Laškim prestali, de so se pa junaško obnašali, in de dosihmal vojskovodja Radecki še ni nikdar z vso svojo močjó nad sovražnike planil, ampak de se je le in sicer junaško branil, kadar ga je sovražnik napasti hotel. Veliko hudiga je punt že Laham naklonil: veliko ljudí je mertvih, veliko vasí je z živino in blagam vred požganih. Pa še zmirej se nočejo podati; 21. dan pretečeniga mesca se je mesto Videm podalo. Vojskovodja Radecki stojí s svojo armado zdej na nar boljšim, nar varnišim kraji, in le čaka, de bo od zad dovelj armade na pomoč dobil. Berž ko se bo to zgodilo (zato gredó še zmirej cele trume vojakov na Laško), bo z združeno močjó planil nad sovražnika, de bo enkrat konec vojske. Laham se bo bojè huda pela, zakaj vsi regimenti so silno serditi in komej čakajo sovražnike pobíti. Kar po pismih vémo, dozdej od našiga regimenta (Hohenlohe) v vsim kacih 200 mož pogrešajo; nekaj med temi jih je vjetih, nekaj pa mertvih. Slišali pa smo tudi, de so se naši fantje že prav junaško obnesli, in de jih njih vikši enoglasno hvalijo. Bog Vas živi, serčni bratje! Bog Vas obvari! Ne bo Vam potem sile, disiravno ste v nevarnosti. Če tudi kteri pade, nič ni zgubil; ako je padel, Bogu zvest, je marternik dežele — ovenčan z vencam junaštva in ljubezni do Cesarja, do domovine!

Zlate bukve.

Danes tri tedne šetaje se po Teržaški cesti, sim naletel sledeči pogovor dvéh voznikov:

Juri. No, Matevž, zakaj pa tako veselo žvižgaš?

Matevž. Veš kaj, Juri? Danes sim take volje, de bi dal vsako mušico za kravo.

J. Si ga pa pil, kaj ne de?

M. Pil sim ga sicer poliček, pil; tode ne vino, ampak nekaj druziga mi danes tako veselje dela.

J. Morde si se za dobro vožnino pogodil? — ali konje skopo prodal? — ali zamenjal? — ali —

M. Ne ubijaj si glave, zakaj do sodniga dné tega ne vganeš. Poslušaj! Danes peljem težak težak voz skoz Gradiše. Ravno zraven verta deželniga poglavarja, v majhnim jarku mi obstoje vsi trije konji. Vpijem in pokam, pa vse zastonj. Zdaj obernem bič, — kar mi eden izmed štirih memo gredočih gospódov z roko nehati pomigne in unim trém nekaj po nemško reče. Vsi štirje k vozu stopijo — nisim vedil, kaj de bo, — se na vso moč vprejo in konji so z lahkoto potegnili. — Poglej, to me je tako ganilo, de bi bil od veselja gotovo vse zaporedama kušnil, ko bi bil le vedil, de bi se mi bili pustili.

J. Kaj taciga bi mi res ne bilo nikoli na misel prišlo. Lejte no, kolikokrat me je že pri enakih prilikah dosti kmetov zijalo, brez de bi se bil kdo kaj taciga zrajtal. —

Jez, ta poménik slišati, sim nalaš manjši korake delal in se nazaj oziraje postajal, prašam k njima pridši Matevža, če kteriga tistih gospodov pozná.

M. Ne poznam nobeniga ne; vender dobro pomnim, de so imeli vsi take belo-rudeče trakove na suknjah, kakor Vi. Uni pa, ki mi je bil mignil, konja ne udariti, mi še nazadnje pravi: „Nikar ne tepi konj brez sile, rajši drugikrat malo postoj, de se oddahnejo, sicer — te bomo v černe bukve dali.“ Slišal sim že nekaj od tistih černih bukev, tode mene ne boste va-nje dobili. Če bič obernem, konjem le zažugam, de bi raji potegnili. Ne tepem pa nobeniga, nar menj pa pramčka.

Tako je prav — mu rečem. — To razodenje pa me je z nedopovedljivo radostjo napolnilo, kér sim zvedil: 1.) de so bili rečeni gospodje národni stražniki; 2.) de v njih sercih brez dvomenja prebiva miloserčnost do žival, vir miloserčnosti do ljudí; 3.) de oni tudi revniga kmeta ne zaničujejo, sicer bi se ne bili kmetiškimu vozaču tako postrežljivih skazali. Ali je morde kdo že slišal, de so gospodje kmetu voz riniti pomagali? Težko! — Kaj taciga zasluži gotovo, v zlate bukve priti; škoda de njih imén ne vémo. —

Stražniki! dragi bratje! — zakaj tako Vas smém zdaj imenovati — posnemajmo miloserčnost, poniżnost in postrežnost; po tem bomo pokazali, de smo v vsim korenjaki.

J. Navratil, národni stražnik.

Miloserčnost do otrók!

S temi versticami, ljubi bravci, vam oznanim žalostno prigodbo, ktera se je velikonočni pondeljik v Šiški poleg Ljubljane zgodila. Pisatelj tega je ob 6. zvečer ravno memo neke gostivnice šel, kjer se je deklice pri 6. létih na cesti prav blizo hiše igralo, kar en voz, na kterim je pijan kmet s svojo ženo in hlapcam sedel, skoz imenovano vas pridirja in se nanaglama prek te gostivnice zaverne, de ni deklice nič več časa imelo, se vogniti, in tako ubogi sircti kolesa čez obe nogi pridejo. Na moje vpitje se konj ustavi. Iz gostivnice pijan hlapec prileti, in namesto de bi ubogimu otroku pomagal, se je še z menoj prepiral, in togotil, de se otroci povsod pod nogami valjajo, ter v svoji divjosti še kerčmarico pokliče en polic vina kmetu na voz prinesti. Pijan kmet na vozu pisatelju s pretepam žuga, in vsimu temu pa kerčmar venec sirovosti na glavo postavi, kér sam pijan, mi prigovarja: de za otróka bi ne bilo nič škoda, kér ni zakonske matere!? —

---

kancelij, zakaj nova srenjska ustava (Gemeindeverfassung) bo premenila sedanji stan naših deželnih gospósk. Tudi šole bojo drugači osnovane. Vredništvo.

V serce me je zabolelo, take besede slišati; žalostin sim se od ondod podal. Pričijočim mestnim in kmetiškim ljudém pa in svojim bravcam prepustim presoditi: ali se tako govorjenje spodobi kristijanu? — Ali gosposka ne kaznuje tacih pijancov, kteri ob nedeljah in praznikih, kader se velika množica ljudí vsih stanov blizo mesta na cesti prehaja, kakor divjaki se skozi vas vozijo, de se skorej ogniti ni mogoče? — Ali je povožen človek z nekimi goldinarji plačan, ki celo svoje življenje siromak ostane? — Ali nedolžen nezakonski otrok ni tudi božja podoba? — Ali ni zadosti revež, če dostikrat starišev ne pozná in brez praviga varha v divjosti rase, nobene domovine nima in tako ob vse spoštovanje pride. — Za take ljudí, ki tako ravnajo in govorijo, so černe bukve premalo, njih imé bi se moglo na černo tablo zapisati in na cerkvene vrata nabiti, de bi jih vsak človek poznal in se jih varoval. — P.

Novíce.

Na Dunaji se je slovenski zbor vstanovil, kteriga predsednik je slavni Dr. Miklošić, njegov namestnik pa mnogospoštovani Dr. Hladnik; zbora tajnik je iskreni Slovenec Globočnik. Ta zbor se „Slovenija“ imenuje.

Ravno ta zbor se pripravlja prošnje sostaviti, ktere bi se v imenu slovenskih deželá presvitlimu Cesarju predpoložile. De bojo pa te prošnje glas Slovencov, bo imenovani zbor sostavljene prošnje poprej po slovenskih deželah poslal, de se bojo rodoljubi podpisali.

Tudi v Ljubljani, kjer se je ljubezin do narodnosti in domačiga jezika živo vnela, se je začela narodna družba, slovenski zbor imenovana.

Ljubljanske politiške Novice bojo začele izhajati v začetku prihodnjiga mesca. Učeni Slován, gosp. Cigale, doveršeni pravnik, bo vrednik tega noviga slovenskiga časopisa.

Slišimo tudi, de bojo slovenske duhovske Novíce v Ljubljani na svitlo prišle — in pa nov nemški politiški časopis. Bog le daj, de bi vse te Novíce potem v resnici toliko prejemnikov imele, kolikor se zdej obetanja sliši, de bi slovenšina veselo napredovala.

V Celji novorojene nemške Novíce so Slovencam „tern v pêti.“

Móst pod Šmarno Goro.

Marsikteri je dandanašnji jél misliti, de vse dozdanje zavéze jenjujejo, in tako se tudi sliši, de ljudjé mostovine na mostu pod Šmarno Goro radi ne odrajtujejo. — Vse krive misli moramo zdaj zatirati, ako se hočemo vrédne storiti dobrót noviga vladanja, in zató vam povémo, zakaj de je zadobila Smeledniška grajšina pravico, na iménovanim móstu mostovino pobirati.

Kar ljudjé pomnijo, je bila v tém kraji, kjer zdaj most stojí, ladja pripravljena, po kteri so se ljudjé, živina in vprége (vozovi) čez Savo prepeljevali, zató se še zdaj ta kraj imenuje „na brodu.“ Smeledniška grajšina je letó ladjo oskerbovála in popravljevála, zató je pa tudi pravico imela, brodnino pobirati in ta pravica je bila tako ugotovljena, kakor druge grajšinske pravice. Ali kako je bilo nerodno in tudi nevárno, posébno ob času povodni, na ladji se prepeljevati, vsak dobro vé, kteri je skušal; zraven téga je bilo pa za brodnino potréba tolikajn več plačevati, kolikor so bili brodniki bolj nesramni.

Gospod baron Lazarini, vlastnik Smeledniške grajšine, za vse občno koristne napráve vnéti gospod in verli domorodec, so za polajšanje popotnikov in za odvernjenje nevarnosti, v létu 1844 čez Savo móst naredili, kteriga je še vsak odkritoserčno pohvalil. De naprava in popravljanje tako vélikiga mostú več potroškov potrebuje, kakor naprava in popravljanje ene ladje, vsak sam dobro vé, in vender se ni za mostovino več plačila tirjalo, kakor za poprejšnjo brodnino in zató je c. k. dvorna pisarnica po ukazu 24. grudna léta 1840 štev. 39141 Smeledniški grajšini napravo noviga mostú čez Savo pod Šmarno Goro dovolila in sledéčo tarifo poterdila:

od vozniga ali prostiga vélikiga živinčeta po 6 krajc.
od maliga živinčeta po . . . . . 1 „
od peš človeka po . . . . . 1 „

Dajale so sicer nektere sosésके v oblizji imenovaniga brodu namésto brodnine vsako léto nekako béro v žitu — ali vse te sosésके so takrat, ki se je novi most nerédil, dovolile, de je béra jenjala, in so se zavezále, za naprej ustavljeno mostovino v denarjih odrajtevati.

Kako more tedaj kdo misliti, de bi bila zdaj mostovina odjénjala? Kdo bo most popravljal, če ne bo védnih prihodikov?

Ne motite se — in odrajtujte radovoljni opravke, ki le vam v prid prihajajo.

Kako bomo konstitucíjo po slovensko imenovali?

Na vprašanje 14. lista nam je nar več Slovencov odgovorilo: de naj bi tudi mi konstitucíjo po izgledu druzih Slovanov ustav ali pa ustavo imenovali, kér „ustava“ se tudi prileže nekako enakimu pomenu „postava.“ Besede „sovlada“ ni dosihmal nihče poterditi hotel, kér sovlada práv za práv pomeni Mit-Regentschaft, kar je pa kaj druziga, kot konstitucija. Gospod Jernej so nam iz Štajarskiga pisali, de tudi ondotno deželno poglavarstvo (v slov. prevodu) besedo ustav rabi, in de je malo kmetov v spodnjim Štajarskim, ki bi te besede ne razumeli.

Kakošne druge besede nam dosihmal nihče ni oznanil. Potem takim je tedej beseda ustav ali ustava od nar več straní poterjena. — Akoravno se nam nič kaj pripravna ne zdí, se vender ne branimo te besede v Novíce vpeljati, dokler se kakošna druga ne zvé, ktera bi bolj poterjena bila. V tacih rečéh se vredništvo ničesar prilastiti noče: občinstvo naj razsodi!

Današnjimu listu je pridjano ustavno pismo našiga presvitliga Cesarja, v kterim so splošne postave podarjene *nove vladíje* razglašene. Brali boste v teh postavah, de se bo še veliko rečí v deržavnim zboru prevdarjalo, predin se bojo mogle vse postave posamesno dati in vpeljati. Veselimo se, de so nam presvitli Cesar tako svobodno podlago ustave dali — slava Ferdinandu milimu! Pa spoznajmo tudi, de se obširno izdeljanje nove vladíje ne more v enim hipu zgoditi, in de tudi naši poslaniki na deržavni Dunajski zbor bojo mogli umni, prebrisani in zaupanja vredni možje in verli domorodci biti, de se bojo za prid svoje domovine serčno potegovali. Vredništvo.

Žitni kup. (Srednja cena).	V Ljubljani 29. Maliga travna.		V Krajnji 25. Maliga travna.	
	gold.	kr.	gold.	kr.
1 mernik Pšenice domače	2	19	2	22
1 » » banaške	2	20	2	23
1 » Turšíce	—	—	1	30
1 » Soršice	—	—	1	57
1 » Rèží	1	40	1	45
1 » Ječmena	—	—	1	34
1 » Prosa	1	37	1	42
1 » Ajde	—	—	1	30
1 » Ovsa	—	57	—	51

Vrednik *Dr. Janez Bleiweis.* — Natiskar in založnik *Jožef Blaznik v Ljubljani.*